

Briselē, 2025. gada 26. septembrī
(OR. en)

13304/25

POLCOM 268
COMER 127
UD 215
COHOM 147

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2025. gada 12. septembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2025) 482 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM par darbībām un apspriedēm Spīdzināšanas izskaušanas koordinācijas grupā, kas minēta 31. pantā Regulā (ES) 2019/125 par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citādi nevēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 482 final.

Pielikumā: COM(2025) 482 final

Briselē, 12.9.2025.
COM(2025) 482 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

EIROPAS PARLAMENTAM

par darbībām un apspriedēm Spīdzināšanas izskaušanas koordinācijas grupā, kas minēta 31. pantā Regulā (ES) 2019/125 par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvessoda izpildei, spīdzināšanai vai citādi nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai

1. Ievads

Saskaņā ar 31. panta 4. punktu 2019. gada 16. janvāra Regulā (ES) 2019/125 ("regula") par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvēssoda izpildei, spīdzināšanai vai citādi nevēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai¹, Komisijai katru gadu jāiesniedz Eiropas Parlamentam ziņojums par Spīdzināšanas izskaušanas koordinācijas grupas (SIKG) darbībām, pārbaudēm un apspriedēm. Ziņojums nedrīkst apdraudēt fizisku vai juridisku personu komerciālās intereses.

Šajā ziņojumā ir sniegta informācija par SIKG darbībām 2024. gadā.

2. Tiesiskais regulējums

Regulas mērķis ir, ierobežojot konkrētu preču tirdzniecību, no vienas puses, novērst nāvēssodu un, no otras puses, spīdzināšanu un citādu nevēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu valstīs ārpus ES. Tajā ir šāds preču nošķīrums:

- preces, kuras pēc savas būtības ir ļaunprātīgi izmantojamas un tās nemaz nedrīkstētu tirgot (II pielikums), un
- preces, kuras varētu izmantot spīdzināšanai un citādi nevēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai (III pielikums) vai nāvēssoda izpildei (IV pielikums), bet kurām var būt arī likumīgi izmantošanas veidi, piemēram, tiesībaizsardzības vai ārstnieciski mērķi.

Uz II, III un IV pielikumā uzskaitīto preču tirdzniecību attiecas konkrēti ierobežojumi. Regulā noteiktie ierobežojumi konkrēti ir šādi:

- i. aizliegts tādu II pielikumā uzskaitīto preču imports, eksports un tranzīts ES, no tās vai caur to, kurām nav cita praktiska izmantojuma kā vien nāvēssoda izpilde vai spīdzināšana. Aizliegts sniegt arī jebkādu tehnisku palīdzību, kas saistīta ar šādām precēm, ieskaitot apmācību to lietošanā. Aizliegta arī šādu preču reklāma drukātajos plašsaziņas līdzekļos, internetā, televīzijā vai radio, izstādīšana vai piedāvāšana pārdošanai izstādē vai gadatirgū;
- ii. paredzēts, ka precēm (uzskaitītas III pielikumā), kuras varētu izmantot spīdzināšanas mērķiem, bet kurām var būt arī citi likumīgi izmantošanas veidi (piemēram, tiesībaizsardzībā), jāsaņem iepriekšēja eksporta atļauja, ko piešķir katrā atsevišķā gadījumā. Iepriekšēja eksporta atļauja ir vajadzīga arī tehniskās palīdzības vai starpniecības pakalpojumu sniegšanai saistībā ar šo preču kategoriju. III pielikumā nav iekļauti:

- a) šaujamieroči, uz kuriem attiecas Regula (ES) Nr. 258/2012²;

¹ OV L 30, 31.1.2019., 1. lpp. Padomes 2005. gada 27. jūnija Regulu (EK) Nr. 1236/2005 par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvēssoda izpildei, spīdzināšanai vai citādi nevēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai (OV L 200, 30.7.2005., 1. lpp.), pēc vairākkārtējiem grozījumiem tika kodificēta kā Regula (ES) 2019/125.

² Regula (ES) Nr. 258/2012 (2012. gada 14. marts), ar kuru īsteno 10. pantu Apvienoto Nāciju Organizācijas Protokolā par šaujamieroču, to detaļu, sastāvdaļu un munīcijas nelikumīgu ražošanu un tirdzniecību, kas pievienots Konvencijai pret transnacionālo organizēto noziedzību (ANO Šaujamieroču protokols), un ievieš eksporta atļauju, kā arī importa un tranzīta pasākumus šaujamieročiem, to detaļām, sastāvdaļām un munīcijai (OV L 94, 30.3.2012., 1. lpp.).

- b) divējāda lietojuma preces, uz kurām attiecas Regula (ES) 2021/821³, vai
 - c) preces, uz kurām attiecas Padomes Kopējās nostājas 2008/944/KĀDP⁴ noteikumi;
- iii. reglamentēta tādu IV pielikuma preču tirdzniecība, kuras var izmantot nāvēssoda izpildei (piemēram, ar letālu injekciju), bet kuras var izmantot arī likumīgiem ārstnieciskiem mērķiem. Lai kontrolētu šādu preču eksportu un novērstu to nodošanu izmantošanai nāvēssoda izpildei, veicot nāvējošu injekciju, ir ieviesta atsevišķa licences atļauja (Savienības vispārējā eksporta atļauja (*GEA*)), neierobežojot to tirdzniecību medicīniskiem, veterināriem vai citiem likumīgiem mērķiem.

3. Spīdzināšanas izskaušanas koordinācijas grupas darbības

SIKG tika izveidota atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2016/2134⁵, lai izskatītu jautājumus par minētās regulas piemērošanu.

Spīdzināšanas izskaušanas koordinācijas grupa kalpo par platformu, kur dalībvalstu eksperti un Komisijas dienesti apmainās ar informāciju par administratīvo praksi un apspriež ar šīs regulas interpretāciju saistītus jautājumus, tehniskas problēmas saistībā ar uzskaitītajām precēm, jaunākos ar šo regulu saistītos notikumus un jebkādos citus iespējamus jautājumus. Sagatavojot deleģētos aktus, Komisija apspriežas arī ar SIKG saskaņā ar 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumu par labāku likumdošanas procesu⁶.

SIKG sanāksmes 2024. gadā notika virtuāli divas reizes – 6. jūnijā un 5. decembrī – nolūkā apmainīties ar informāciju par vairākiem turpmāk apkopotiem jautājumiem attiecībā uz regulas īstenošanu.

3.1 Norises saistībā ar pamataktu

2024. gadā netika pieņemts neviens deleģētais akts, ar kuru groza regulu. Tomēr Komisija iesaistījās plašās apspriedēs ar SIKG dalībvalstu ekspertiem par deleģētā akta projektu, ar ko groza II un III pielikumu, lai paplašinātu regulas tvērumu.

3.2 Tirdzniecības informācija – datu paziņošana

Komisija iepazīstināja SIKG ar pašreizējo situāciju attiecībā uz regulas 26. panta 3. punktā minēto gada ziņojumu. Komisija atgādināja par iepriekš izstrādātu funkcionalitāti, ar kuru dalībvalstu iestādes tiek aicinātas ziņošanas vajadzībām nepieciešamos datus augšupielādēt tieši **Divējāda lietojuma preču elektroniskās sistēmas (DUES)** bibliotēkā modulī, kas saistīts ar “Spīdzināšanas izskaušanas” regulu. Tas ir paredzēts, lai racionalizētu un atvieglotu datu apkopošanu visās dalībvalstīs. Savāktā informācija jo īpaši ietver preces veidu, eksporta

³ Regula (ES) 2021/821 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei (pārstrādāta redakcija) (OV L 206, 11.6.2021., 1. lpp.).

⁴ Padomes Kopējā nostāja 2008/944/KĀDP, ar ko izveido kopīgus noteikumus, kas reglamentē militāru tehnoloģiju un iekārtu eksporta kontroli (OV L 335, 13.12.2008., 99. lpp.), ar grozījumiem.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/2134 (2016. gada 23. novembris), ar ko groza Padomes Regulu (EK) Nr. 1236/2005 par tādu preču tirdzniecību, ko varētu izmantot nāvēssoda izpildei, spīdzināšanai vai citāda nevēlīgā, necilvēcīgā vai pazemojošā rīcībai vai sodīšanai (OV L 338, 13.12.2016., 1. lpp.).

⁶ OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

galamērķi un galapatēriņu. Minētie elementi ir atspoguļoti iepriekš minētajā Komisijas gada ziņojumā. Pēc ziņojuma pieņemšanas tas tika iesniegts SIKG⁷.

3.3 Tādu preču tirdzniecības izbeigšana, kuras var izmantot spīdzināšanai

Komisija informēja SIKG par ANO īpašās referentes spīdzināšanas jautājumos *Alice Edwards* gada tematisko ziņojumu “Globālā tirdzniecība ar tiesībaizsardzības un citu publisko iestāžu izmantotiem ieročiem, iekārtām un ierīcēm, kas spēj izraisīt spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu”, kas izdots 2023. gada 24. augustā.

Ziņojumā ANO īpašā referente sniedz ikgadēju pārskatu par tendencēm un norisēm saistībā ar spīdzināšanu, kā arī tematisku pētījumu par globālo tirdzniecību ar tiesībaizsardzības iestāžu un citu publisko iestāžu izmantotiem ieročiem, iekārtām un ierīcēm, ko varētu lietot spīdzināšanai un citai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai.

Komisija norādīja, ka šis ziņojums ir svarīgs saistībā ar iespējamu ES regulas pastiprināšanu.

Turklāt ziņojumā ir norādīts to priekšmetu saraksts, kurus pēc būtības uzskata par nežēlīgiem, necilvēcīgiem vai pazemojošiem un kuri kā tādi būtu jāaizliedz (nepilnīgs saraksts ar 20 iekārtu/ierocņu veidiem). Pēc tam tajā ieteikts to preču saraksts, kas būtu jāreglamentē valsts un starptautiskā līmenī. Lai gan šos priekšmetus izmanto likumīgi, tos var ļaunprātīgi izmantot spīdzināšanai, un tādēļ tiem ir vajadzīga zināma līmeņa uzraudzība.

Ziņojuma noslēgumā ir ieteikums “izstrādāt starptautisku instrumentu tādu preču tirdzniecības izbeigšanai, kuras var izmantot spīdzināšanai, lai papildinātu un pastiprinātu esošās saistības aizliegt un novērst spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu”.

Komisija informēja SIKG arī par vairāk nekā 30 pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupu no visiem reģioniem, kas atbalsta notiekošos centienus panākt tādu preču tirdzniecības izbeigšanu, kuras var izmantot spīdzināšanai. Šīs organizācijas ir apvienojušas spēkus aicinājumā noslēgt starptautisku līgumu, lai kontrolētu tirdzniecību ar spīdzināšanas rīkiem, ko izmanto, lai apspiestu miermīlīgus protestus un nežēlīgi izturētos pret apcietinātajiem visā pasaulē. Deklarācijā, kas parakstīta Londonā 2023. gada janvārī, cilvēktiesību nevalstiskās organizācijas aicināja noslēgt līgumu, lai aizlieltu pēc būtības ļaunprātīgi izmantojamu ierīču ražošanu un tirdzniecību, kā arī ieviest lielāku uz cilvēktiesībām balstītu kontroli attiecībā uz tirdzniecību ar standarta tiesībaizsardzības jomā lietotām iekārtām.

3.4 Turpmākie pasākumi saistībā ar Komisijas pārskata ziņojumu – Regulas (ES) 2019/125 pastiprināšana

Komisija atgādināja, ka pēc tam, kad SIKG 2023. gada novembra sanāsmē tika iesniegts deleģētā akta priekšlikuma projekts, Komisija sāka rakstisku procedūru, lai lūgtu SIKG locekļu viedokļus. Komisija saņēma komentārus, kuri skāra konkrētus jautājumus vai kuros

⁷ COM(2024) 529 final, 19.11.2024., un 1.–9. pielikums.

tika lūgti papildu skaidrojumi, un to Komisija novērtēja atzinīgi. Turklāt Komisija informēja SIKG par ierosinātajām izmaiņām, kuras tā plāno ieviest pēc apspriešanās posma, proti, grozījumiem to preču sarakstā, kas aprakstītas II pielikumā (kurā ietilpst preces, kurām nav cita praktiska pielietojuma kā vien nāvēssoda izpilde vai spīdzināšana un cita nežēlīga, necilvēcīga vai pazemojoša rīcība vai sodīšana) un III pielikumā (kurā ietilpst preces, ko varētu izmantot spīdzināšanai vai citai nežēlīgai, necilvēcīgai vai pazemojošai rīcībai vai sodīšanai).